ПЛАСТУН
„SKAUT“

ЧАСОПИС ПЛАСТОВОЋ МОЛОДЕЖИ.

Р. IX. Март—Апрѣль Ч. 7—8.

КНИГОПЕЧАТНЯ „СВОБОДА“ УЖГОРОД, УЛ. ЛУЧКАЯ

»**ПЛАСТУН**« часопис руських вôддѣлôв Союза Пластунôв Пôдкарпатскоѣ Руси. — Редаґує: Редакційна колеґія. — »Пластун« выходить кôнцем кождого мѣсяця кромѣ мѣсяцѣв юлія и авґуста, найменше вôсѣм разôв до рока. — Предплатне для пластунôв: 4 Кч за цѣлый рôчник; поодиноке число 50 гел. Для непластунôв предплатне за цѣлый рôчник: 8 Кч, поодиноке число: 1 Кч.

Администрація: *Іван Роман*, Ужгород. Пôдкарп. Банк.
Отвѣчальный редактор: *Семен Петрашко* Ужгород.

До уваги!

В адміністраціѣ Пластуна можна дôстати повный Пластовый односторôй за попередным надôсланнєм грошей.

Цѣна поодиноких частин одностроюо:

Капелюх вôд	Кч	12—36.—
Сорочка „	„	28—35.—
Хустина синьо-жовта	„	4— 5.—
Штаны „	„	55—65.—
Ремѣнь „	„	10—12.—

Дальше можна дôстати всѣ пластовѣ выдания нашѣ и львôвськѣ по тых самых цѣнах як и у Львовѣ.

1. О. Вахнянин: »Пластовым шмяхом за красою життя«	Кч	10.—
2. Др. Ол. Тисовський: »Житя в Пластѣ«	„	10.—
3. Дуб Кобза: »Пластовый спѣванник»	„	10.—
4. П. Ісаїв: Пластовѣ приписы и розпорядки	„	6.—
5. П. Ісаїв: Пластовый односторôй	„	2.—
6. В. Кархут: Перша проба Пластуна	„	4.—
7. „ Друга и третя проба Пластуна	„	8.—
8. Є. Ю. Полонський: Пластовый гурток	„	4.—
9. Др. Д. Донцов: Юнацтво й Пласт	„	1.60
10. О. Яремченко: Основы Пластунства	„	2.—
11. Л. Бачинський: Основы Пласту	„	4.—
12. С. Черкасенко: Лѣсовѣ чары	„	4.—
13. П. Франко: Пластова пригода	„	1.60
14. Л. Бачинський: Вовченята Лисичка	„	60
15. „ Порадник впорядчика	„	3.—
16. Т. Крушельницякий: На тихих водах	„	2.—
17. Др. Річинський: До щастя славы, і свободы	„	4.—
18. Пластовый календарь »Скоб« на рік 1930—31	„	3.—

»ПЛАСТУН« -- »SKAUT«
ЧАСОПИС ПЛАСТОВОѢ МОЛОДЕЖИ

Р. IX. Март—Апрѣль 1931 Ч. 7—8.

Андрій Дѣдик.

Дня 3. апрѣля с. р. помер скоропостижно професор ґімназіѣ в Хустѣ и скавтмайстер Андрій Дѣдик, переживши 40 лѣт житя.

Походив из Перерова коло Коломыѣ в Галичинѣ. По укôнченю ґімназіѣ в Коломыѣ перейшов на університет в в Чернôвцях на Будовинѣ, де укôнчив философічный факультат. Вже мав обняти мѣсце учителя ґімназіѣ, коли в 1914. р. выбухла свѣтова вôйна. Покôйный вступив до УСС., але мало выював крѣсом, а орґанізував враз з Остапом Вахнянином та иншими народнѣ школы на Волынѣ. В 1918. и з початком 1919. був професором ґімназіѣ в Дрогобычѣ, потôм попав в румунський полон, в якому пересидѣв до весны 1920. р.

Высвободившися з румунського полону, переѣхав до ЧСР. — до Ужгороду. По феріях того року був именованый учителем новооснованоѣ руськоѣ ґімназіѣ в Береговѣ. Враз з тодѣшным директором тоѣ ґімназіѣ Вп. А. Алиськевичем и иншими професорами ѣздив по селах и збирав ученикôв до новооснованоѣ ґімназіѣ. При ґімназіѣ заложено интернат. Покôйный став одным из єго префектôв. Любив дуже молодѣж и вже на весну 1921. р. став працювати, щоб заложити при ґімназіѣ в Береговѣ Пласт. Дня 17. мая 1921. и заложив покôйный перший руський пластовый вôддѣл при ґімназіѣ в Береговѣ. *Сей вôддѣл був и першим руським вôддѣлом Пôдк. Руси.*

Як провôдник вымагав вôд пластунôв *точности, учив порядку, вымагав самостôйности, завзывав до освѣты, а спостерѣгши тут и там помылки; сварив, докоряв.* Що був лагôдноѣ вдачѣ, завжды усмѣхненый, мало коли гнѣвный, його докоры за неточнôсть робили тым бôльше вражѣня.

В 1922. р. *в часѣ ферій, заложив перший руський пла-*

НАУК. ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА

стовый табор на П. Руси. Був це табор в Раховѣ. Комендантом табору був Покôйный.

Пластова идея поширилася на Пôдк. Руси, заложено пластовѣ курѣнѣ и по инших мѣстах, та Покôйный и далѣ не кидав працѣ в пластѣ. В шк. роцѣ 1925/26. перейшов учити до гімназіѣ в Ужгородѣ, де перебував два роки. В тому часѣ був провôдником 1. пластового курѣня при держ. реальнôй гімназіѣ в Ужгородѣ. Вôд 1927. року був учителем гімназіѣ в Хустѣ, де теж не кидав пласту.

Хто з братôв, що таборували, не пригадує собѣ щуплоѣ постатѣ, завжды погôдноѣ майже у всѣх пластовых таборах в лѣтах 1923—1930. В таборѣ в Камяницѣ над Угом був и нераз жартував з нами при вечѣрному огнѣ, в таборѣ в Лугах був и в таборѣ в Туря-Реметах, мы бачили його, слухали його тихого голосу, що завжды плыв из щироѣ душѣ та глубокого переконаня.

В 1930. роцѣ був вже небôщик хорый, але мимо цего бач ли мы його коротко в таборѣ в Раховѣ, який прийшов вôдвѣдати, побачити, як розвивається пластова идея, пластове житя.

Сего року не бачимо його вже нѣ межи пластунами на сходинах, нѣ в пластовому таборѣ. Пластуны в Хустѣ вôддали Йому останню прислугу на його похоронах д. 5. мая. Не побачимо його бôльше, але спомин на щирого, идейного, нестружденого роботника на полѣ пласту остане в нас завжды Скоб!

В. Б.

Канюк, ст. пл. скоб.

Словянске жемборі.

Вже лиш два мѣсяцѣ дѣлять нас вôд пл. славянського Жемборі в Празѣ.

Краєва Пластова Старшина вже неодно засѣданя присвятила пôдготовцѣ до Жемборі, але кромѣ грошевых клопотань та клопотань над устроєнєм табору не обдумано ще нѣчого. Тому хочу вкоротцѣ намѣтити пôд увагу всѣм заинтересованым це все, що треба нам зробити до успѣшноѣ участи на Жемборі.

1. Пластова выставка.

Пл. выставка зачинається вже 7. VI. 1931. у »Велетржнôм палаци«, тож треба вже якнайскорше приготовлятися до неї. Курінь повинні до 28. V. выслати К. П. Старшині (на руки бр. краєвого звітодавця Ю. Ревая) все, що годиться на выставку, себто: знимки з пл. житя куріня, (прогульок, таборôв, сходин и т. д.); пл. выробы членôв куріня; мистецькі выробы народні; пл. картины; пл. виданя куріня (часопис куріня, листôвки и т. д.) и тым подôбні експонаты (гляди інформації Союза пл. ЧСР. про Жемборі стор. 10. інформації ч. 4., котрі дôстає кождый проводник куріня.

Дуже добре булобы, якбы К. П. Старшина и курені зробила діяграмы розвитку нашого Пласту, чи куренів. Найбôльшу увагу мусимо звернути на народні выробы, як вишивки: гуцульські деревлянї выробы выбиванї пацьорками и т. п., бо мають вони найбôльший успіх на всяких выставках и роблять добру пропаганду нашому народови.

2. Пл. змаганя.

Одною из найважнійших точок Жемборі будуть пл. змаганя. До них мусимо и мы стати. Змагаються шестичленні гуртки в двох категоріях: (про змаганя точні відомости подають: Інформації видаванї Союзôм Пл. ЧСР. стор. 24.)

Кождый курінь, члены котрого бажають їхати на Жемборі, повинен установити гурток змагунôв. Гурток мусить зараз приступити до пôдготовки, себто бодай два разы в тыждень треновати пôд проводом якогось досвідченого инструктора всі точки до змагань.

Перша категорія (кождый член самостôйно): Вязаня узлôв, кім-сетонова гра, латаня діры, сигнализованя азбукою морзе.

Друга категорія: (змагуны можуть собі помагати): переход через потôк 10 м. широкий, перелізуваня через плôт 3 метры высокий, будова двох шатер (одно шатро ставлять три пластуны, різанє дерева, вареня воды и перша помôч.)

3. Одностроі.

Всі нашї пластуны мусять бути однаково одягненї. Тому проситься всіх провôдникôв, щобы при закупні но-

вых одностроѣв звертались о помôч и пораду до сестры референтки А. Устіяновичевоѣ (Ужгород, Склепна 65). В Ужгородѣ можна замовити дуже дешево пл. сорочки (25. до 35 Кч), штаны манчестровѣ по 42 Кч, пл. хусточки (проситься пл. хустины замовити лиш в Ужгородѣ, щобы всѣ нашѣ пластуны мали однаковѣ хустины.) Також одностроѣ пластунок а головно новоприписанѣ капелюхи можна дуже дешево замовити в Ужгородѣ. При замовленю проситься подавати мѣру и вôдразу высилати грошѣ. Замовленя муситься выслати найпôзнѣйше до 20. мая на адресу сест. референтки А. Устіяновичовоѣ.

4. Уладженя пл. табору. Що брати з собою.

Всѣ пластуны будуть на Жемборі таборувати в шатрах. Тому всѣ учасники мусять вмѣти добре ставити т. зв. вôйськовѣ (двоплахтовѣ) шатра з пôдставами. О шатра и потрѣбный матеріял до будовы шатер старається К. П. Старшина. Однак можливо, що учасники будуть змушенѣ самѣ постаратися о кôлки и палицѣ до шатер, про що пôзнѣйше повѣдомилобся учасникôв .

Кождый учасник мусить мати все потрѣбне до таборуваня, а головно пл. палицю ковану 150 цм. высоку, котру може сам зробити, сокиру, ѣдунки и т. п. а також два коцы, светер и т. п.

Члены *одного курѣня* повиннѣ взяти свôй курѣнный прапор та гуртковѣ прапорцѣ и національный прапор. Кромѣ того пластуны одного мѣста повиннѣ зробити »Стандарту« (гляди информацiѣ Союза ЧСР., стор. 22. та часопис »Скаут-Юнак« число 5.)

Члены одного курѣня мусять взяти бôльшу пилку та бôльшу сокиру.

5. Участь у выступах.

Найбôльший успѣх здобували мы завше выступами в народных танцях. Тому и тепер мусимо выступити з танцями. Всѣ учасники повиннѣ танцювати добре аркана. Кромѣ того з кождого курѣня хай приготовляєся кôлька партаких танцѣв: гопак колом, подôльський козачок, катерина, полонэйка запорожець.

Всѣ выступаючѣ, мусять мати народный стрôй (аркан може будеся танцювати в одностроях.)

Кромѣ танцѣв зможемо ще успѣшно выступити в хоровых продукціях, головно з народными пѣснями. Выбо̂р пѣсень хай переведуть курѣнѣ мѣж собою.

До танцѣв муситься по̂дготовити якусь музику. Найкраще булоб, колиб учасники вмѣли грати на сопѣлках, бандурѣ, мандолінѣ.

6. Здобутя грошей в курѣнях.

Члены Краєвоѣ Пластовоѣ Старшины докладають зсѣх зусилʼ. щобы здобути як найбо̂льше грошей на по̂дпоры всѣм приголошеным. Однак и курѣнѣ мусять старатися також о це. Курѣнѣ повиннѣ улаштовувати пл. представленя, вечѣрки, во̂дчити, таборуваня з програмою для ширшоѣ публики (на прим. з нагоды свята Юря) и весь дохо̂д призначати на поѣздку на Жемборі.

На закупно курѣнного прапору, можна навѣть перевести збѣрку мѣж ширшим громадянством, а пото̂м зробити святочне посвяченя прапору и при то̂й нагодѣ улаштовати вечѣрку.

На Жемборі можна буде продавати народнѣ вышивки, котрѣ могли-б вже во̂д тепер робити нашѣ пластунки. В той спосо̂б вернулобся курѣневѣ грошѣ, бо̀ж кождый курѣнь повинен також и зо̂ своєѣ касы призначити щось на по̂дпору своим членам.

Пластуны! Пластунки! Берѣться до по̂дготовки на Жемборі. Не знеохочуйтеся хвилевыми неуспѣхами. 15 тисяч пластуно̂в и пластунок цѣлоѣ Европы збирається на Жемборі.

Будуть пластуны (ки) з Єгипту, Швеціѣ, Анґліѣ, всѣх славянських держав и т. д. и т. д.

И Вы своєѣ участю и выступами мусите доказати, що и наш наро̂д и Пласт є спосо̂бный доро̂внати из чужим пластовым орґанизаціям.

Отже до працѣ!

(Продовженя в слѣдующо̂м числѣ).

Всѣ або мамина спо̂дниця.

Хто з нас не памятає маминоѣ спо̂дницѣ?

Усе, коли мы провинилися й батько хотѣв нас потягнути довгою линією, чи ще довшою палицею, мы втѣкали й ховалися — кудыж инде? — як не за мамину спо̂дницю. Батько гнався за нами, та мы за мамину спо̂дницю, як за муры нездобутньоѣ твердинѣ, безпечнѣ, що тут не досягне нас батькова довга палиця. Мати станула в нашо̂й оборонѣ, а батько бачучи, що тут вже з двома ворогами до дѣла, погрозив, що палиця не мине нас и во̂до̂йшов. По̂знѣйше минув його гнѣв, мамина спо̂дниця вратувала нас.

Коли мы выросли, батько не гнався вже за нами з довгою палицею, ще далѣ не стало доброѣ мамы, не стало й доброго батька, мы самѣ по̂шли в широкий свѣт. Мамину спо̂дницю понесло однак богацько з нас в житя.

Ось в школѣ перерва мѣж годинами науки. Петрусь выйшов на середину клясы та як влупить кулаком Павлуся у карк. Павлусь не го̂рший, во̂ддав у двоє Петрусови, а ще й вхопив мокру губку та по лицѣ Петруся. Петрусь вхопив кавалки крейды та ними в голову Павлуся. Бѣгають за собою по клясѣ, кричать та верещать, на по̂длозѣ роздушена крейда, а курява, що годѣ й дыхати. Выдзвонено по перервѣ. В клясу входить професор. Глянув сюды-туды, Павлусь и Петрусь та й иншѣ, що вмѣшалися в бо̂йку, червонѣ, обтирають скоро по̂т з чола.

— Хто тут бився? — питає Петруся, що зо̂ всѣхнайбо̂льше червеный. Його волося розкудовчене, блюза на ньому подерта, так и видно, що це проводир.

— Це не я, пане професор?

— А хто? — питає поважно педаґоґ.

— Це всѣ билися.

Оце всѣ — й мамина спо̂дниця, яку вынѣс Петрусь з дому й за яку ховається тепер завжди, як то̂льки йому грозить небезпека. Учитель його ловить, але Петрусь не дається. Учитель питає:

— Хто це *всѣ?*

— Ну, всѣ в клясѣ — во̂дповѣдає моторно Петрусь.

— Значить и ты бився, бо й ты належиш до *всьх* в клясѣ.

— Нѣ, пане професор, я не бився.

— А хтож бився? — питає нетерпляче педагог.

— *Всь!*

Коли учитель дотепный, то й зловить Петруся, колиж молодый и недосвѣдченый, спитає й Павлуся, хто це бився? Павлусь так само вôдповѣсть, що *вся*. Учитель побачить, що не дôйде з тыми всѣми до кôнця й выголосить палку промову до всѣх, щоб були чемнѣ, не билися, не збивали пороху, це нездорово и т. д., и т. д. Павлусь и Петрусь тымчасом тѣшаться, що й нынѣ ѣм вдалося сховатися за мамину спôдницю.

Ховаючися ось так за мамину спôдницю й за *всьх*, вырôс Павлусь и став поважным громадянином. И не стямилися мы всѣ, як став директором поважного товариства. Та минув рôк, минув другий, товариство паде.

— Пане директор! Як це ви допустили до такоѣ соромноѣ ухвалы?

— Добродѣю, це не я. Я тôльки выповняю волю загалу, а це так *вся* ухвалили.

Спитаєш другого, третього, й четвертого з управы того товариства, кожный спѣває однакову пѣсню:

— Це не я, добродѣю, це *вся* так ухвалили...

Петрусь став тымчасом професором, чи там вченым, чи літературным критиком.

— Добродѣю — питаєш — як це вы хвалите, пôд небо пôдносите таку то й таку книжку. Аджеж там нѣ росы, нѣ красы.

— То правда, що та книжка нѣ в кут, анѣ в двереѣ, чорт зна, що авторка хотѣла, але бачте, той напрям є тепер модерный, за ним стоять *вся*...

О вседобра, вселаскава, всесильна мамина спôдниця! Чи є на свѣтѣ лѣпша як ты установа? Чи є на свѣтѣ лѣпша як ты оборона? Скôльки разôв ховалася за тебе дурнота? Скôльки разôв ховалася за тебе неточнôсть и скôльки разôв невôдповѣдальнôсть? И скôльки разôв твоѣ крѣпкѣ муры вратували ѣх перед облогою дурноты, неточности й невôдповѣдальности!

Лицар »я« часто тебе здобував, розбивав в пух, та мы всѣ изнов теке будували, бо — ѣй Богу, нѣгде правды дѣти — для нашоѣ мудрости й вôдповѣдальности ты одинока оборона!

О вселаскава, всесильна мамина спôднице! *В. Б.*

І. Довбуш:

Спорт.

Доба по свѣтовôй вôйнѣ принесла величезный розмах всѣляких спортôв. Повиростало ѣх стôльки — як грибôв по дощѣ. Молодѣ й старѣ, жѣночий й мужеський пол — всѣ горнуться до нього. Деякѣ навѣть його переборщують — бо з таким завзяттєм вправляють.

Кожный рух у вôльнôй природѣ є спортом а його потребу культурный человѣк мусить вôдчувати. — Хто не любить життя в природѣ и кого не тѣшать вôльнѣ просторы, той хай сидить на запѣчку й най теребить фасолю...

Спорт розвôйшовся по краях найбôльше цивілізованых а мѣж народами з меншою культурою стоѣть вôн на примітивнôй точцѣ. Є правдою, що культура збôльшує людськѣ вымоги, але побôльшує вона теж й борбу за истнованя й екзистенцію людины.

В сучаснôй добѣ спорту вживається до змôцненя здоровля, щобы людський орґанізм мôґ лекше вытримати працю за буденным хлѣбом. Повоєнне житя є не легке а теперѣшній свѣт дивный и в ньому треба тяжко гарювати. Тому спортом сприємнюється теж це важке житя.

Спорт є важным — нашим народом недоцѣнюваным — чинником не лишень у выхованю шкôльноѣ молодѣ, але й у выхованю цѣлого народа... Шкода, що нашѣ люди привязують вагу дечому иншому — а не тому — чим захôднѣ народы своє всенародне житя змôцнюють й додають йому ще бôльшого гарту.

Спорты розрѣжняються лѣтнѣ й зимовѣ — пôсля того — в якôй порѣ року ѣх вправляється. До них зачислюється мандрôвництво, ѣзду, на кони й на колесѣ, ситкôвка (тенніс), ловлю дичины й рыбы, плаваня, веслованя, лещатарство, рѣжнородѣ спортовѣ гры и т. д. Сюды зараховується теж

й приватиґ спорты: рубанє й рѣзанє дерева, роботы в садку й городѣ и т. п.

Умѣркованѣ спортовѣ вправы є здоровлю корысиѣ — перефорсованѣ одначе — школять. Чим острѣшний спорт — тым основиѣйшого й тым бо́льшого потребує во́ин вышколеня.

Пл. таборы цего року.

1. Сталь таборы.

Референт табо́ров организує цего року звычайный хлопячий и дѣвочий пластовый табор в Дубриничу (повысше Ужгороду). Табор зачнеться по Жемборі (по́дчас Жемборі невбльно таборувати). Треватиме 2 до 3 тыжнѣ. Оплата денно 6 Кч, на организаційнѣ выдатки оплата на цѣлый табор 5 Кч. Таборову оплату сплачується ратами. Подро́бниѣйшѣ информаціѣ подасться в окремо́й летючцѣ.

2. Мандро́вный табор.

Референт табо́ров организує по скбнченю табору мандро́вный табор з Дубриничу на Говерлю. Участь обмежена. Зголошеня принимає таборовый референт.

3. Мандро́вный табор на роверах (бициклях).

Проєктується мандро́вный табор на роверах з Ужгороду до Ясѣня опо́сля пѣшки на Говерлю. Всѣ заинтересованѣ хай голосяться о информаціѣ до реф. табо́ров.

Канюк, референт табо́ров.

Пластуны, лѣтом на Говерлю!

Дорогий Семене!
Хоч сам, хоч без мене
В кôмнать сидиш,
Або може дрьмлеш,
Чи десь таки спиш —
Я сего недбаю,
А добре вылаю —
Тебе за непружнôсть
В тôм, що обьцяв...
Бо се вже не мужнôсть
Безкôнця мовчати!

Що роблять ть вьрш —
Чи немôг видати?
Тад', як ть найгôрш
Нестану писати!—
Скажи тым докторам —
Панам редакторам —
Нехай вони знають,
Що я крôм »легкого«
Пера-золотого
Й »важкий« кулак маю!

А тепер до Тебе
Мôй милый друже:
Що дьйсно з Тобою.
Чи Ты можеш брате
Без журы, та бою
Жити й высмьвати,
Що в свьть дьється.
Глянь — там »тур« з »Медведем«
За ту правду бється!
Той тур — неосвьта
Недає нам жити,
А мы невôдважнть
Ѣть в трисяжнть
Могилы вложити!
Хибаж' нам сидьти
И немов малъ дьти: —
Шапку пôдкидати,
И так хльба ждати,

Або, як ть старь —
Лиш про »живôт« дбати,
Та смертку чекати! —

В менеж є надья,
Що той Твôй »Пластун«, —
Мов та гарна змья —
Выльчить молодших
З добы мертвых людей,
Щобы вôдтак стали
До праць и дьла.
Тай того »Пластуна«,
Щодня я чекаю, —
А може навчуся,
Чого сам незнаю.
Пришли, — най прозляну,
Бо з туги зôвяну!
Пришли, — най напюся, —
Та чогось рôдного,
Бо вжеж' солодшого —
Нь, нема над свого!

Оломоуц, 8. V. 1931.

А. Г.

Акна-Солотвина.

Ілько Калѣчак:

О руханковых системах.

(Продовження й конець).

Французы стараються завести своєрôдный систем над котрым працюють науковѣ дослѣдники физільоги: Маре, Демені, Буаже, Тіссіє й другѣ. Крѣм теоретикôв працює на тѣловыховному полѣ Ебер и Расін.

Французы взялися на спосôб. Выбирають з чужих системôв це найлѣпше — излѣплюють його до купы й ставлять тѣловыхованя власного характеру. Напрям ѣх систему є простый, легко зрозумѣлый й опирають його на физіольогічнôм пôдкладѣ. Тѣлеснѣ вправы приноровлюються для обого пола школярикôв, дѣвочого й хлопячого нарибку, для мущин, женщин, вôйська — для цѣлого народу.

Тѣлесне выхованя дѣлять:

1) на початкуюче (4—13 лѣт),

2) середнього ступня (13—18 лѣт),

3) на тѣлесне выхованя высше (18—35 лѣт).

Цѣль цего тѣловыхованя є, духовѣ й тѣлеснѣ здôбности у дѣтины розвинути рôвнобѣжно й в однаковôй величинѣ ѣх побôльшити.

Руханкова година обнимає три части:

А. Легшими а вôдтак тяжшими вправами прорухується цѣле тѣло (рѣжнѣ наступы у впорядѣ, рухи рук, нôг, кадовба). Зразу вправляється на мѣсци, вôдтак в ходѣ а потôм в бѣгу.

Б. До тоѣ части зачислюється вправы, котрых легко можна вживати в приватному житю. (Хôд, повзаня на лазивѣ й перелажуванє, вправы рôвноваги, бѣг, пôдношуванє й ношеня тягарôв, метаня, штовханя й вôдпоры.

В. Рухи з цеѣ частины мають успокоювати тѣло (впоряд, вправы в дыханю, хôд зô спѣвом и т. п.)

Зимою вправляються в безпорошнôй рухôвни, лѣтом на травою порослôм грищѣ, близько воды й соснового лѣса. Хлопячий дорôст вправляє з голою головою, з голыми грудьми, в коротеньких пôдштаниках й босый. Дѣвчата рухаються простоволосѣ, у вôльных блюзчинах, з пôдштаниками по колѣна, ноги нище колѣн голѣ й убутѣ в полотнянѣ мештики.

4. *Руханка данська.*

Нільс Букг, данський реформатор тѣлесного выхованя, мас свою высшу руханкову школу в Оллєрупѣ.

Головным завданєм є — практичне руханкове выхованя загальне. Вчать там анатоміѣ, физіольоґіѣ, теоріѣ й Методики Букга, руханки, данськоѣ й анґлійськоѣ мовы, математики ґеоґрафіѣ та спѣву.

Метою Букгового тѣловихованя є ще й ця, що руханкову працю мають так званѣ вправы пôдготовуючѣ, котрѣ усунулиб недостатки в людськôм тѣлѣ и котрѣ завинило односторонне буденне занятя. Пôдставою Букговоѣ методы є — гнучкôсть, сила й проворнôсть. Букг взорувався на шведськôм системѣ змѣняючи його настôльки, що додав живѣйшу рухливôсть. Руханкова година має безпереривный хôд а поодинокѣ рухи повторяються вôсѣм аж до двацять разôв. Вправы выглядають:

1) Впоряд, котрого потрѣбно при наступѣ,
2) рухи нôг,
3) рухи рук,
4) шиѣ,
5) мязôв бѣчных,
6) мязôв живота,
7) мязôв хребетных, скоки й комбінованѣ вправы зручности.

Букг зачинає годину ходом та спѣвом а вôдтак пересувається до клинового розступу. З поставы переходить до сидженя, лежаня на плечах й на грудях, з того пôдноситься навколѣшки, й вертає до поставы. Вершком проворности є дуба на руках, переметы й рѣжнородѣ сальта. Букгови розходиться й оце, щобы коротшѣ мязы вытягнулися а слабшѣ змôцнѣли. Година кôнчиться спѣвом й купанєм пôд тушом. Мущины вправляють в коротких пôдштаниках а дѣвчата в легеньких хитониках.

5. *Руханка чеська.*

Творцем чеського руханкового системy є Мирослав Тирш (1832—1884). Його »соустава« — (систем) вôдрѣжняється вôд всѣх останнѣх системôв цим, що при роздѣлѣ рухôв

зважає на ѣх методику, це значить — поступово переходить вôд первнѣв найлегших аж до найтяжших. Тирш роздѣлив вправы пôсля ѣх характеру а не пôсля анатомiѣ, або физiольогiѣ. Руханкову теорiю дѣлить на чотыри вôддѣли:

I. вправы, котрѣ вправляє руховик сам, безприладдя и без помочи другого,

II. вправы на приладдю (бары, дручок, перстенѣ, кôнь, козел и т. д.),

III. вправы при помочи других,

IV. вправы, при котрых перемагається сила других руховикôв (змаганя, бокс, шерм).

Названѣ вôддѣли дѣляться на клясы (головнѣ й пôдряднѣ), клясы на вôдгалузы (головнѣ й пôдряднѣ), а вôдгалузы на роды (головнѣ й пôдряднѣ).

Що торкається методики — то вона приписує выбирати вправы пôсля пола й вѣку. Цѣль тѣловыхованя є — зберегти нарôд при фiзичнôм, духовôм й моральнôм здоровлю. Тирш хоче людины здоровоѣ, гармонiйно выхованоѣ, всесторонньоѣ, зо сильною волею, з быстрою орiєнтацiєю й ще скорѣшою охотою до вчинку. Людина ця має мати товариськѣ й альтруiстичнѣ прикметы. Каже, що iндивiдуалiзм в тѣлеснôм выхованю є нѣчо — але всьо робиться в гуртѣ. Руханкою вщѣплює братерство й згоду, котра має всѣх славян зєднати до купы й зробити з них непереможену силу.

6. Тѣловыхованє в Англiѣ.

Руханка, в такôм зрозумѣню — яка є в инших державах, — в Англiѣ є в початках розвою. До року 1906. була тут руханка така, яка є у Францiѣ. Того року одначе прийшли учителѣ руханки зô Швецiѣ й запровадили систем Лiнга, котрый не мôг закорѣнитися мѣж широкими народными масами, ба що бôльше — навѣть при вôйську не мав багато успѣху. — Хоч руханка на приладдю є мѣж англiйцями мало поширена, то за це спорт (змаг) — стоѣть дуже высоко. Навѣть поры року є подѣленѣ пôсля рѣжнородных змагôв. Футбал зачинають грати пôд осѣнь й грають через цѣлу зиму. В цвѣтни грається крiкiт (мячова

гра). На весну й в осени є кôнськѣ перегоны а лѣтом легко-атлетичнѣ змаганя, плаваня й веслованя.

В зимѣ вправляють бокс. В князѣвствѣ Уельс найпопулѣрнѣйшою грою є регбі (гри з *овальным мячом.)* В Шкоціѣ люблять легку атлетику и тут змагаються в нѣй о грошѣ...

Цѣла Анґлія вправляє спорт й в нѣм змагається. Змагаються мѣж собою мѣста, школы, вôйсько, молодѣ й старѣ. Спортовѣ змаганя є кожного дня а найбôльше в суботу. В недѣлю роблять прогульки.

До вôйны бракувало Анґліѣ такого тѣловыхованя, котре злучувалоб нарôд до одноѣ масы. По вôйнѣ одначе є вже зусиля, щобы тѣлесне выховане мѣж всѣх громадян як найбôльше поширити. Анґлійцѣ студіюють теж тѣлесне выхованя за границями, з вôдтам приносять найкращѣ первнѣ, дома ѣх выпробують, перетоплюють й приноровлюють до всенародньоѣ вдачѣ.

Цѣ народы, котрѣ не мають своѣх власных системôв, взоруються на системах инших. Юґославяне, болгары й москалѣ вправляють пôсля чеського а поляки пôсля шведського систему.

А що мы?

— Гм? — Наш нарôд не мас свого руханкового систему, бо без жарту кажучи — йому його не треба. Бо на чорта здався нам якийсь там тѣловыховный систем й прерѣжнѣ змаги, коли мы до нього не маємо замилованя, ба що бôльше — не хочемо интересуватися навѣть цим, — чим себе выховують другѣ народы.

В нас перевысшає выхованє идеольоґічне, выхованя односторонне й воно нас убиває! — Мы дуже часто любимо чванитися, що мы нарôд поступовый й зачислюємо себе до народôв зô захôдньою культурою й вперто тамтуды раґкуємо по струпѣшѣлôй драбинѣ...

— А в сутѣ рѣчи мы є нарôд, котрый цѣлым своѣм єством вперто ще тримається сходу й до нынѣшнього дня не выкресав зô себе силы, щобы позбувся пятна сходу. Панує у нас серце а не розум, маємо нахил до мелянхоліѣ й до розпачу, перевысшаємо себе соломяными порывами, не має у нас твердоѣ волѣ, вытревалости й замилованя до

точности. З дня на день нуркуємо у вузких усобицях й негодованю, не вміємо пôднестися на ширший горизонт й лиш розбалятуємо руками по цих всѣх ідеольоґічных калабанях. Не знаємо, як й не хочемо пôднестися из того каламутнього багна, щобы завважити цю спасенну лодку, котра нам буде кораблем Ноя й котра наш нарôд вынесе на тихѣ воды.

Треба тôльки хотѣти бачити, застановитися, зрозумѣти й змѣнити народнє выхованя.

Петро Бедей, (Берегово):

Весняный настрôй.

Прозорный воздух. Простôр широкий. Такий розмах в житю. Пружне тремтѣня душѣ. Кров ритмами кружить.

Мілiоны тонôв гремить природа.

Тонôв повных чудовоѣ казки, незбагнутых пригод, молодечого захвату.

Я в природѣ.

И бачу вершины, далеко розкинутѣ хребты гôр. Душа бадьора повна чудовым напоєм задоволеня, щастя.

Душа чиста та свѣжа.

Чую потугу в жилах. Желѣзну мôць в зубах. Мязы сталь проходить. Напружена обережнôсть. Слух, — натягнута тятива. Нюх — острôсть як у тиґра.

Я в природѣ й хочу:

Гôр покритых буйною ростиною и голых широких похмурых скал. Я хочу милого сонця, його золотых лучѣв. Бажаю й холоду свѣжого, повного сочистых ростин. Хочу, сильно хочу вылѣзти на вершки Гималаѣв. Бачити свѣт, його просторы.

Дивитися як Бог и на все. Оком ѣдкоѣ іроніѣ. Смѣятися зô злиднѣв.

Станути над всим пôдлым.

Реготати в слѣд неправды. Бути правдивим переможцем. Тиснути зубы и быстротою ока вôдкрыти замахи ворога.

Попередити його в змаганѣ и реготати в душѣ як сильный Мефістофель.

Сего я хочу.

Весна йде на встрѣчу мойому хотѣнѣ. Приносить обнову. зародок мо̂цноѣ якости. Сонце споєно з вѣтрами, дощѣ спелетенѣ з снѣгами, нагадує вѣчну змѣну и каже бути готовым. Так во̂дповѣдає дѣйсности.

Не можу бажати лише сонця, його матѣрного золотого колося. Менѣ так подобаються и зимнѣ крыхтины снѣгу. Вони на мойому лицѣ счезають, топляться.

Весна — тремтѣня душѣ.

Щось вѣчно живого. Повне несподѣванки, цѣкавого. Щось спонукуюче до руху, пригод и мрѣй. Але правдивых мрѣй про велич, здоровля, во̂двагу.

Все дає знати, що жиє. І я мушу жити. Высшим житєм жити. Бо я розумію, що жию!

В думках женуся весною, разом з соколами, быстрыми дѣтьми неба, по цвѣтучих садах, густых зеленых борах, глубоких нетрах Карпат, сильных бистрых потоках. Туды женеся, де вѣчна енергія житя, хоч и жорстока, але житєва.

Люблю слухати чудовый спѣв птиць-самцѣв над гнѣздами своѣх самиць. Рев дикого оленя, що ними выкликує на поляну ланю. Дикий свист дутого вѣтру по темных лѣсах. Шаленый шум быстрого потока. Могучий рохо̂т весняного грому.

Дивлюся з охотою на »дро̂бен дощик«, що кропить тучнѣ зоранѣ нивы. Як орач з тугими мазами (мускулами) вертає вечером до дому з повною душею радощѣв й наддѣѣ та горячого бажаня на благословеня Богом його працѣ.

Се житя выкликує богиня весна.

В Береговѣ.

Корнило Чичура: (Берегово).

Збѣсный пес.

Сю пригоду, котру я туй буду описувати, я пережив, коли ще був малый.

Було се у зимѣ, на саме Рôздво. Снѣг був великий и було дуже зимно. У нас був пес, котрый був привязаный. Я вже перед тым замѣтив, що вôн не є здоровый. Коли дахто єму носив ѣсти, вôн спускав хвôст мѣж ноги и утѣказ на своє леговище. Нам, малым, батько заборонив приближатися до него. Вôн лѣгав жалудком на снѣг и чекав, щобы до него приходили кури. Тодѣ вôн кидався на них. Другий день Рôздва, батько и мати з старшим братом пôшли до церкви, а нас малых лишили дома. По Службѣ божôй буває обхôд церкви. Мы малѣ були цѣкавѣ, як выглядає обхôд и мы выйшли на двôр, звôдки було видно процесію. На дворѣ стояла студня. Та дорôжка, котра вела до студнѣ, була дуже ховзка, тому, що часто розливали воду, як несли до хаты. По тôй стежцѣ було небезпечно ходити. Нараз мôй малый брат поховзся и упав у снѣг. Снѣг був великий и пухкий, єго закрыв так, що не було єго видно, тôлько одну руку. Я схватив єго за руку и почав єго пôднимати. Я сховзся и упав боком, а права рука стырчала до горы. Нараз я почув брязкôт ретязька, котрым пес був привязаный. Вôн бѣг просто на мене. Я вже не мôг скоро схопитися и вôн мене укусив у руку. Я дуже напудився и не знав, що робити и напуженый, не дивився, шо тодѣ було велике свято, я узяв патик и бив, що силы. Я так єго завзято бив, що навѣть не помѣтив, що менѣ почала течи кров из руки. Тепер я ще дужче напудився. Я побѣг до хаты, як божевôльный. Я узяв руку у рот, ссав кров из раны, а потôм рану замастив йодовою тинктурою. Менѣ прийшло на думку, що як укусить збѣсный пес, то рану треба выпечи горячим желѣзом. Але, сего я не мôг зробити, бо родичѣ вже прийшли из церкви. Туй я собѣ пригадав оповѣданя, котрѣ менѣ батько оповѣдав за збѣшеных людей, котрых привязували, щобы не наробили якоѣсь бѣды. Пригадав собѣ за одного чоловѣка, котрого заперли до коморы. Вôн був дуже голодный. На стѣнѣ побачив завѣшеный вѣнок часноку. Вôн тôй часнок изѣв и

потôм выздоровѣв. Я собѣ не мôг найти мѣсця, ходив сѣдав, стояв и що не робив, таки не мôг успокоитися. Бôль не дав менѣ обѣдати. Батько не вѣрував, що пес є збѣсный и понѣс єму ѣсти. Але вôн не хотѣв ѣсти. Як батько вôдходив, пес на него загарчав. Але батько на то не зважав. Тодѣ батько пôслав старшого брата, чи пес йому зробить дещо. Брат почав єго гладити, а пес нѣчого не робив и брат хотѣв вôдôйти. Пес на него кинувся. На щастя єго не укусив, тôлько роздер новый плащ. Уже помалы вечерѣло. Я повечеряв и лѣг спати. Але я тоѣ ночи мало спав.

На другий день я встав вже майже здоровый. Потôм пôшов до церкви на Службу божу. По Службѣ мы сѣли обѣдати. Мѣж тым пес урвався и покусав одного хлопця и чоловѣка. На другий день лѣкарь казав, що треба поѣхати до Праги на Пасторове заведеня. У Празѣ я перебув гôрькѣ три тыжнѣ. Кождого дня я дôставав інєкцiѣ. Як вернувся до дому, я дуже зрадувався, що опять побачив своѣх родичѣв. Сеѣ пригоды нѣколи не забуду.

Г. Липчиця:

Наречена Сонця.

Сонце! — скрикнула з захватом мала королѣвна, вы-—глянувши ранком из вôконця. Потôм радôсно сплеснула руками и стрибнула на зеленый пушистый травник.

Низько хилились в земнôм поклонѣ барвистѣ трояндy и снѣжно бѣлѣ невиннѣ лелiѣ, витаючи ѣѣ.

Корслѣвна привѣтно кивнула ѣм головою, але не зупинилась.

Покрылись росою черевички.

Нѣчо не помѣчала. Ступала рôвно помалу, з личком зверненым до сонця. Не бачила потоптаных трав, нѣ дрôбных польовых квѣточок, що невѣдомыми шляхами дôстався сюды у розкôшный сей сад. А вони несмѣло цѣлували ѣѣ маленькѣ прекраснѣ нôжки и тихо, з усмѣшкою щастя на тремтячих пелюстках умирали.

А вона все ишла...

Золоте волося сплывало майже до самоѣ землѣ, покрываючи буйною хвилею дорогѣ шаты. Карѣ, безмѣрно кохаючi очи дивились на сонце.

Нѣчого не бачила, нѣчого не чула довкруги.

Житя проходило повз неѣ, не торкаючи ѣѣ своєю шатою.

У гору дивилась — на сонце и срѣбный смѣх ѣѣ перекликався з блискучими росинами и завмирав в алеях.

ѢѢ называли »Нареченою Сонця«.

И справдѣ. Коли воно свѣтило, королѣвна смѣялась, спѣвала, выводила танки.

А голос ѣѣ був кращий вôд усѣх згукôв. Нѣ один заморський инструмент, нѣ королѣвський хор, нѣ навѣть соловейко не могли рôвнятись з нею.

Стара няня королѣвны, що оповѣдала такѣ чудовѣ казки, часом шептала: — Голос ѣѣ — пѣсня лебидина...

Всѣ добре знали, що Лебѣдь раз тôльки спѣває перед смертю. И є таке озеро, де вони злѣтаються на спѣв и на сконаня. И кажуть, що голос ѣх неземськоѣ красы, а кождый из них має тôльки одну пѣсню свойого житя.

Вона не спѣвала знайомых пѣсень. Вони являлись так

якось самѣ вôд себе, а були такѣ гарнѣ, що дірігент королѣвського хору, коли тôльки почув голос королѣвни, сѣдав поважно десь у кутку, розкладав перед себе великий аркуш нотового паперу, насував на свôй довгий горбатый нôс окуляри, брав у руки гостро заструганый олôвець и пильно списував усе, що почув.

Потôм на палатовых бенкетах оплескували хор королѣвськѣ гостѣ, сусѣднѣ царѣ и владыки, а довѣдавшись, хто був композитором, розносили славу королѣвны по усьому свѣтѣ.

Танки ѣѣ пильно переймав королѣвський балет.

И нѣгде не було красшого хору, нѣ красшого балету.

Заздрыли ѣй королѣвны и царѣвны, бо до нѣкого не сваталось стôльки женихôв, як до неѣ. А вона до всѣх привѣтно усмѣхалась, з усѣми весело розмовляла и ще нѣкого не образила.

И був бы зôвсѣм часливым король, ѣѣ батько, та... королѣвна не хотѣла йти замѣж.

Скôльки не намовляв вôн ѣѣ, скôльки не просив, нѣчого не помагало.

— »Але щож Ты можеш закинути ось сьому короленкови?« — говорив вôн из серцем. — Чиж вôн не гарный собою, чиж не має великого богатого царства, хиба його батько не могучий, не славный на весь свѣт?«

— »Я знаю« — тихо вôдповѣдала королѣвна. — Ты кажеш правду, але...

— »Щож але? — питав уже трохи гнѣвно король. Дуже сердитись вôн не мѣг на неѣ нѣколи, бо и хто-ж мôгби гнѣвати на королѣвну щастя, таку гарну и добру безмѣрно!

— »Я не люблю його — вôдповѣла вона тихо«.

— »Чи винна я, що серце розуму не слуха? Я не бажаю нѣ його скарбôв, нѣ красы, нѣ могутньоѣ влады. Нѣ, нѣ. Вôн не може бути моѣм чоловѣком. Чекаймо. Може Бог змилосердиться над нами и дасть менѣ покохати когось из них«.

Вона так намагалась заспокоѣти його и тихо вôдходила.

Але король важко зôтхав и безсильно опускав до долу руки. Вôн знав, що вона вже кохає, але — Сонце...

А королѣвна йшла у сад. Сѣдала денебудь: чи на тонкорѣзьбленôй мармуровôй лавочцѣ, чи просто на пушистому зеленому травнику, пôдводила до горы своє нѣжне, поблѣдле личко й дивилась...

— »Сонце, Сонечко! За що я тебе так мôцно, без краю люблю?« — думала вона, а ѣѣ и так уже темнѣ очѣ ще —бôльше темнѣли вôд слѣз, що на мить заслонювали свѣтло перед нею.

— »Наречена Сонця, Сонця наречена«... — шепотѣв задумливо сад.

— »Ходи до нас, ходи до нас! Будемо гратись з тобою, мы такѣ пестрѣ, гарнѣ й веселѣ!« Манили цвѣты.

Але вона не бачила, не чула нѣчого.

— »Танцюй зô мною!« — жартливо посвистував молодый Вѣтрець, нѣжно потягаючи ѣѣ то за волося, то за одяг. — »Я нареченый русалки, але ты сто раз красша вôд неѣ. Ходи, ходи!«

— »Не руш ѣѣ!« — шепотѣли грôзно старѣ велитенськѣ дерева алєй. — »Вона наша панѣ, наша вона!«

И вѣтер сумно схиляв свою буйну голову, покрыту чорными, як нôч бурхливая, кучерями, жалѣбно дивився на королѣвну в останнє своѣми бездонными синѣми очима и мляво, безсило, вôдходив.

Вона-ж тихо сидѣла, задивляючись на Сонце. Потôм радтово схоплялася. Срѣбный смѣх ѣѣ вôдбивався десь на далекому, скрытому в парку, горбочку.

Вона бѣгла.

Гладила нѣжно цвѣты по дорозѣ, кивала привѣтно головкою старым, мохом оброслым деревам.

Все тодѣ оживало.

Вѣтрець глузливо насмѣхався з Троянды, немов то вона не така, то вже и гарна, як усѣ звыкли казати, тай вона сама думає. Цвѣты пахли на весь сад, старѣ вѣковѣчнѣ дерева про щось швыдко шепотѣли, потѣж собою беззубным листом, а пташки аж заливались вôд надмѣру мельодій.

Старый Соловейко навѣть зôвсѣм охрип, а молодый весело, гордо выводив своѣ мѣстернѣ трелі.

И де тôльки ступала маленька, в золотый черевичок

обута нѣжка королѣвны, все набирало нового, буйнѣйшого житя, кращого та веселѣйшого.

А коли королѣвна входила в замок, родо̂сно, молодо всмѣхався старый король и з лицем повным любови та пробаченя слухав ѣѣ щебету.

Така то була Наречена Сонця.

З ПЛАСТОВОГО ЖИТЯ.

В ШВАЙЦАРІѢ приготовляєся великий межинародный зѣзд пластуно̂в-роверо̂в в якому возьмуть участь всѣ держа̂вы. Чсл. Союз Пластуно̂в орґанізує 25 членову делеґацію по̂д проводом Лєсковського з Пряшова. До Швайцаріѣ перевезеся оден взо̂рцевый табор, що буде постановленый на славянсько̂м Жемборі в Празѣ, щобы зарепрезентувати таборове житя в Чсл.

ГОРА БОДЕН-ПОВЛОВА. Американськѣ пластуны до̂стали в Каліфорніѣ велике поле, де находиться також гора. По̂сля переговоро̂в з державною ґеоґрафічною комісією достигли того, що гору названо »Боден-Повлова Гора« на честь орґанізатора пласту и имя то буде занесено до урядовых мап.

ШВЕДСЬКѢ ПЛАСТУНЫ запросили Союз ЧСЛ. пластуно̂в на сво̂й зѣзд, який одбудеться в днях 10—12. юлія в мѣстѣ Кулла в полуднево̂й Швецiѣ.

ПРЕДСѢДНИЦТВО почесного Выдѣлу Табо̂ров славянських Пластуно̂в взяв преміер-міністро̂в Ф. Удржал.

ЮҐОСЛАВЯНСЬКѢ ПЛАСТУНЫ. Протекторатом югославянськоѣ орґанізаціѣ пластуно̂в є король Александер, чим по̂дкреслює значѣня пластового выхованя як для будучих горожан своєѣ державы. Предсѣником орґанізаціѣ Мішо Попович а його заступником Костич проф. унів.

Пластуны! Пластунки!

Лѣтом цего року (26. VI. до 3. VII. 1931.) вôдбудеться в Ґіразѣ славянский пластовый зѣзд »Славянське Жемборѣ«. Краєва Пластова Старшина рѣшила взяти участь в тôм зѣздѣ, тому з кождоѣ мѣсцевости повинно поѣхати бодай 10 пластунôв (ок), щоб наш Пласт був гôдно заступленый.

Пôдготовку муситься зачати вже вôд тепер, тому що кромѣ пôдготовки до выступôв и започань муситься вже перед 15. VI. 31. выслати рѣжиѣ експонаты на выставку.

К. П. С. взыває отсим всѣх провôдникôв, щоб зголосили всѣх охочих до участи на Жемборі на адресу: Б. Алиськевич, Прага-Дéйвіце 550., котрый інформуватиме всѣх заинтересованых о пôдготовцѣ до Жемборі.

Таб. референт.

ВЕСЕЛЕ

Гôсть в реставрації: »Вже бôльше, як пôв годины чекаю на ту печеню«.

Кельнер: »Знаю пане. Як бы кождый гôсть так спокôйно чекав на замовлену вечеру як вы пане, то выплатилосьбы бути кельнером«.

Вôн має час.

Елеґантный пан стрѣчає на вулици жебрака. »Ходѣть до мене — каже жебракови, — дам вам убраня. Штаны на одноôм мѣсци треба полатати«.

»Нѣчого — вôдповѣдає жебрак, — я почекаю аж полатають«.

Языкатый.

Мати до сынка: »Ты лынґарю малый, опять бився на вулици з Иваном. Убраня таке подерте, що треба купити нове«.

— »Та се нѣчого — вôдповѣдає сынок, — але мати Иванова може собѣ купити нового сына«.

ЛЬВІВСЬКА БІБЛІОТЕКА
АН УРСР
№ Ж-2257